

2.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.2.1 Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vraagt gemeenten het beleid voor risicomanagement te beschrijven. In 2010 is de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen met daarin het risicomanagementbeleid vastgesteld.

Gemeente Druten wil de risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar maken. Door inzicht in de risico's kan de organisatie op verantwoorde wijze besluiten nemen. Op die manier is er voldoende financiële ruimte om de risico's van nu en de risico's van toekomstige investeringen op te vangen.

Deze paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan welke financiële risico's we als gemeente Druten lopen. Als deze risico's zich voordoen, moet er voldoende geld beschikbaar zijn. Daarvoor is berekend hoeveel financiële middelen we beschikbaar hebben. Dat wordt weerstandsvermogen genoemd.

2.2.2 Risicoprofiel

Een gemeente loopt, net als elke andere organisatie, risico's in de uitvoering van haar taken. Van een aantal risico's is bekend welke financiële gevolgen deze hebben en is het vrijwel zeker dat het feit zich zal voordoen (of voorgedaan heeft). De gemeente moet daarvoor voorzieningen treffen (artikel 44 BBV).

Bij een risico is het onbekend of het feit zich zal voordoen. In samenwerking met de verschillende organisatieonderdelen zijn in totaal 107 risico's met financiële gevolgen benoemd.

Er is gebruik gemaakt van het programma NARIS®. Alle bekende risico's worden in NARIS® ingevoerd en vervolgens kan met het programma een zogenaamde risicosimulatie worden uitgevoerd. Daarmee wordt de werkelijkheid miljoenen keren nagebootst.

Het hierna volgende overzicht laat de tien risico's zien die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde financiële middelen. Dit risicoprofiel is een momentopname. In een veranderende omgeving veranderen ook steeds de risico's.

Met de invoering van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) per 25 mei 2018 is er een risico bijgekomen. Als na onderzoek door de Autoriteit Persoonsgegevens blijkt dat de gemeente een overtreding van de AVG heeft begaan kan een boete worden opgelegd. De boete bedraagt maximaal 4% van de "wereldwijde" omzet met een maximum van € 20 mln. De Autoriteit Persoonsgegevens is in 2017 slechts in 200 van de 10.009 gevallen een onderzoek gestart. Er werden geen boetes opgelegd. Meestal gaan de zaken over een kopie ID-bewijs, BSN registratie, arbeidsrelatie of slechte beveiliging van persoonsgegevens op websites.

Risico nr.	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R210	Resterende kavels Westerhout Zuid worden verkocht met een lagere grondprijs	Financieel - Minder inkomsten dan gepland, negatiever resultaat op eindwaarde, Imago - Imago-gevolgen	90%	max.€ 1.000.000	21,18%
R259	Het tijdig uitvoeren van onderhoud wegen blijft achterwege	Financieel - Wegen moeten compleet worden vervangen; noodreparaties; kapitaalvernietiging; toename van materiële aansprakelijkheidstelling, Imago - Imagoschade gemeente door verslechtering wegen; toename van meldingen, Letsel / veiligheid - Letselschade wegens achterstallig onderhoud	70%	max.€ 350.000	4,32%
R240	Onvoldoende budget om benodigde aanbod (jeugd- en AWBZ) te realiseren	Financieel - Gemeente zelf verantwoordelijk voor extra kosten	70%	max.€ 350.000	4,31%
R260	Uitlekken van vertrouwelijke informatie	Financieel - Claims ingeval van misbruik; bestuurlijke boete, Imago - Imagoschade voor de gemeente	30%	max.€ 720.000	3,83%
R239	Algemene uitkering gemeentefonds valt lager uit dan begroot	Financieel - Begrotingstekort; minder inkomsten dan geraamd; meer bezuinigingen	50%	max.€ 350.000	3,48%
R251	Rentestijging voor Dru-ten Oost	Financieel - Onvoorziene rentekosten	50%	max.€ 350.000	3,24%
R196	Budget re-integratie is uitgeput	Financieel - Minder uitstroom uit uitkering; uittre- ding gemeenschappelijke regeling (liquidatiekosten), Imago - Geen nieuwe re-integratietrajecten mogelijk, Vertraging / stagnatie - Lopende trajecten kunnen niet verder	50%	max.€ 350.000	3,10%
R265	Na onderzoek blijkt dat de gemeente Dru-ten een overtreding van de AVG heeft begaan	Financieel - De Autoriteit Persoonsgegevens legt een boete op	10%	max.€ 1.600.000	2,82%
R37	Niet aanleveren archiefstukken	Financieel - Consequenties voor besluiten en verweer bij bezwaar, Imago - Incomplete dossiers, foute besluiten, niet voldoen aan archiefwet, Vertraging / stagnatie - Achterstanden in archivering	90%	max.€ 175.000	2,78%
R254	MGR maakt aanspraak op deelnemers voor afdekken van zich voordoende risico's	Financieel - De gemeente moet financieel meer bijdragen aan de MGR dan begroot	70%	max.€ 175.000	2,33%
Totaal grote risico's				EUR 5.420.000	
Overige risico's				EUR 9.094.882	
Totaal alle risico's				EUR 14.514.882	

Tabel 1 Belangrijkste financiële risico's

Het totaal aan risico's is ten opzichte van het laatste rapportagemoment (verslag 2017) gestegen met € 1,9 mln. Er is een risico toegevoegd voor de invoering van de AVG. Verder zijn risico's veranderd of verdwenen door de overgang naar de Werkorganisatie Druten-Wijchen.

2.2.3 Risicokaart

Figuur 1 laat een risicokaart zien die inzicht geeft in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. Het geeft ook een beeld van de verhoudingen tussen de risico's van laag, middel naar hoog. De nummers in de risicokaart geven het aantal risico's aan dat zich in het vak van de risicokaart bevindt.

De top 10 risico's zijn terug te vinden in de risicokaart. Dat kan door in de kolom met het juiste kanspercentage te kijken naar de rij met het bedrag van het financiële gevolg. De financiële gevolgen zijn verdeeld in vijf categorieën.

Het risico dat op de eerste plaats in de top 10 staat (R210), is te vinden in de kolom met het kanspercentage van 90%. Het maximale financiële gevolg is ingeschat op € 1.000.000. Dat betekent dat het risico is terug te vinden in de rij met "x > € 350.000".

Financieel	10%	30%	50%	70%	90%
x > € 350.000	5	1			1
€ 175.000 < x < € 350.000	1		3	2	
€ 70.000 < x < € 175.000	6	4	5	5	2
€ 17.500 < x < € 70.000	3	3	4	9	4
x < € 17.500	17	4	9	2	15
Geen financiële gevolgen					2
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Figuur 1 Risicokaart met financiële risico's

Er zijn bruto en netto risico's. Het bruto risico geeft de situatie weer voordat er maatregelen zijn getroffen. Het netto risico is het resultaat na het nemen van maatregelen. In de risicokaart zijn de netto risico's opgenomen.

Een risico dat zich in het groene gebied van de risicokaart bevindt, valt onder de kleine risico's. Deze risico's kunnen worden gefinancierd uit lopende middelen. Als deze risico's worden terug gebracht, worden uitgaven bespaard.

Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, valt onder de middelgrote risico's. Deze risico's zijn niet continuïteitsbedreigend, maar vereisen aandacht.

Ten slotte is er een risico in het rode vak. Dit risico vereist meer aandacht. Dat is het risico dat de resterende kavels van Westerhout-Zuid met een lagere grondprijs worden verkocht (R210).

De gemeente kan niet altijd invloed uitoefenen op de oorzaak van de risico's. Een voorbeeld daar is een rechtszaak waarvan de uitkomst onduidelijk is. Of een stagnatie in de verkoop van bouw kavels.

2.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële middelen de gemeente nodig heeft om de risico's te kunnen opvangen.

We gebruiken een risicosimulatie voor het berekenen van een passende reserve voor het opvangen van de risico's. Uitgangspunt hierbij is dat op basis van risicosimulatie sprake moet zijn van 75 tot 95% zekerheid dat de gemeente haar risico's kan opvangen. Volgens een studie naar het verloop van grafieken van een aantal gemeenten kan het best een zekerheidsfactor van 90% gehanteerd worden.

De reden daarvoor is dat:

1. Niet alle risico's zich tegelijk en voor het maximale bedrag voordoen.
2. Voor een klein beetje meer zekerheid (niet 90% maar 95%) moet naar verhouding veel extra geld gereserveerd worden.

Uit de risicosimulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden opgevangen met een bedrag van € 3.684.000 (benodigde weerstandscapaciteit).

2.2.5 Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal van alle middelen waarover Gemeente Druten kan beschikken als zich niet begrote kosten voordoen. De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

Weerstandscapaciteit in euro's x 1.000	Schatting stand 1-1-2019	
Algemene reserves (vrij aanwendbaar)	EUR	8.436
Bespaarde rente	EUR	265
Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)	EUR	3.596
Onbenutte belastingcapaciteit	EUR	1.322
Saldo onvoorzien	EUR	10
Totale beschikbare weerstandscapaciteit	EUR	13.629

Tabel 2 Beschikbare weerstandscapaciteit

Algemene reserves (vrij aanwendbaar)

Onderstaande tabel geeft inzicht in het verloop van de stand van de reserves.

Bedragen in euro's x 1.000	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019
Algemene reserves	4.397	3.329	8.436
Bestemmingsreserves	11.454	7.826	5.651

Tabel 3 Verloop van de stand van de reserves

De algemene reserves bestaan uit de algemene reserve (€ 7.418.000) en de reserve grondbedrijf (€ 1.018.000). Deze reserves zijn vrij aanwendbaar. Dat betekent dat er niet van tevoren vaststaat waar we het geld aan uitgeven. Omdat de risico's van het grondbedrijf worden meegenomen in het risicoprofiel, mag de reserve grondbedrijf worden meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De algemene reserves nemen toe door stortingen ter verbetering van de solvabiliteitspositie. Daarnaast heeft een verschuiving plaatsgevonden van de bestemmingsreserves naar de algemene reserves door de opheffing van de reserve dekking kapitaallasten investeringen maatschappelijk nut.

Bespaarde rente

Bespaarde rente is de rente die we besparen omdat we niet lenen bij een bank. We financieren de investeringen met geld dat we gespaard hebben.

Het saldo van de bespaarde rente mogen we meenemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Alleen de berekende rente over de reserves van NUON en Vitens mogen niet worden meegenomen in de berekening. Met die renteopbrengsten houden we al rekening bij de structureel te besteden middelen.

Het saldo 2019 van € 345.000 is toegevoegd aan de eenmalige middelen. Daarvan is € 80.000 structureel ingezet voor met name het in de Werkorganisatie Druten-Wijchen ingebrachte bedrijfsvoeringbudget. Dan resteert een bedrag van € 265.000 dat wordt meegenomen als weerstandscapaciteit.

Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)

Van het totale bedrag aan bestemmingsreserves van € 5.651.000 kan een bedrag van € 3.596.000 als vrij aanwendbaar worden aangemerkt. Na goedkeuring van de raad kunnen deze reserves worden ingezet voor het opvangen van risico's.

Uitgangspunt is dat de reserves legaat van Cooth, winstuitkering NUON, egalisatie vuilafvoer en verwerking, riolering, kulturhus/dorpshuizen, conversie aandelen Vitens en dekkingsreserve kapitaallasten investeringen maatschappelijk nut niet vrij aanwendbaar zijn. Hiervan weten we al dat er toekomstige uitgaven gaan komen.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die de gemeente nog heeft om extra opbrengsten te krijgen via belastingheffing. Op basis van de normering volgens artikel 12 Fvw (Financiële-verhoudingswet) bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit van onze gemeente naar schatting € 1.322.000.

We berekenen de onbenutte belastingcapaciteit door de werkelijke belastingopbrengst af te trekken van de (maximale) belastingopbrengst die we hadden kunnen krijgen.

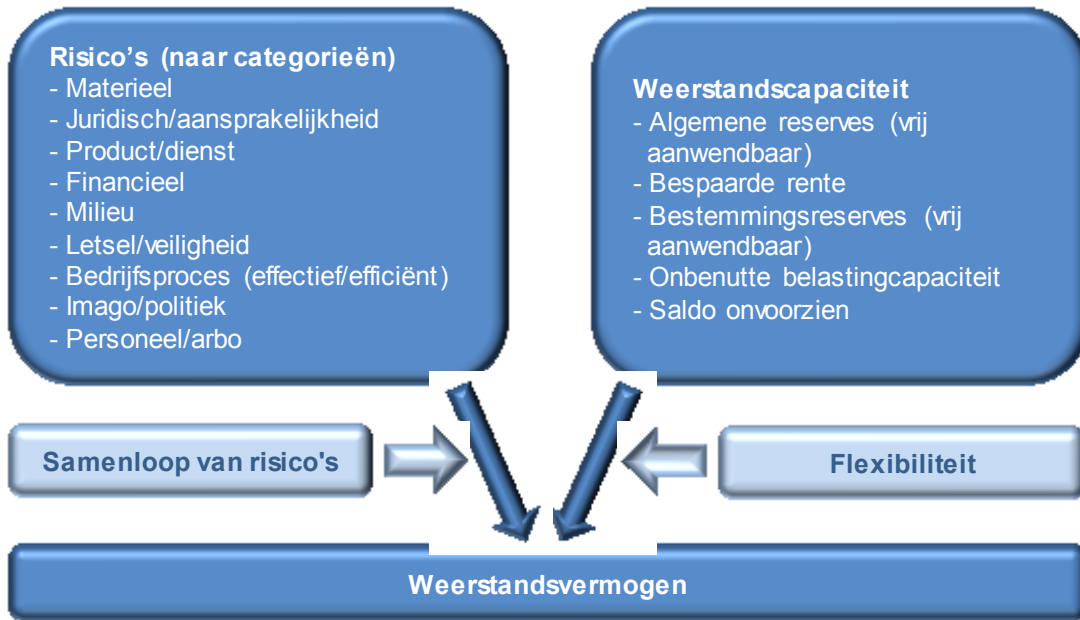
Deze ruimte doet zich alleen voor bij de onroerende-zaakbelastingen (OZB). Het huidige beleid van de gemeente Druten is gericht op 100% kostendekking bij het tarief van de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten en de rioolrechten. Daarmee houden we dus geen ruimte over.

Saldo onvoorzien

De gemeente kiest ervoor om € 10.000 in de begroting aan te houden als buffer voor eenmalig onvoorzien uitgaven. Deze uitgaven moeten onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn.

2.2.6 Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om toekomstige risico's op te vangen. Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is, moet de relatie worden gelegd tussen de financiële gevolgen van de risico's (gewenste weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide onderdelen wordt in de hierna volgende figuur weergegeven.

Figuur 2 Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit

Het is de taak van het bestuur om te zorgen voor voldoende weerstandsvermogen. Dat vraagt om duidelijke en toetsbare kaders voor concrete vragen zoals: hoeveel geld leggen wij opzij voor het opvangen van mogelijke financiële verliezen?

Is ons weerstandsvermogen voldoende?

Om te bepalen of ons weerstandsvermogen voldoende is kijken we naar hoeveel financiële middelen nodig zijn en hoeveel er beschikbaar is. De uitkomst van die deelsom is het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{EUR 13.629.000}}{\text{EUR 3.684.000}} = 3,70$$

In de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2010 is bepaald dat de gemeente Druten voor de ratio weerstandsvermogen minimaal een waarderingscode "C" wil scoren. Dat komt neer op minimaal voldoende weerstandsvermogen.

De hiernavolgende normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het geeft een waardering van de berekende ratio.

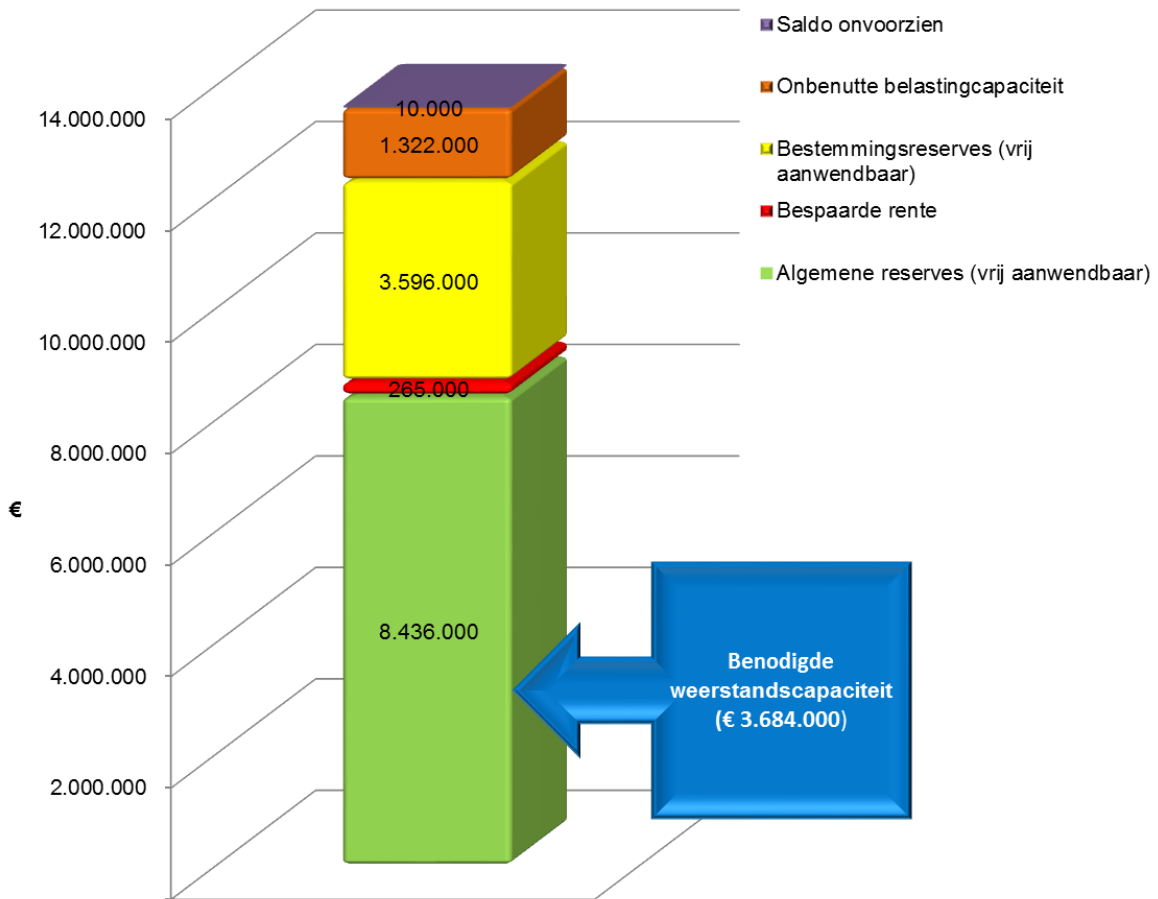
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Tabel 4 Weerstandsnorm

De ratio van de gemeente Druten valt in klasse A. Dat betekent dat ons weerstandsvermogen uitstekend is.

2.2.7 Conclusies weerstandsvermogen

De verhouding van de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit is in het hiernavolgende diagram weergegeven.

Figuur 3 Diagram met verhouding benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit valt lager uit dan de beschikbare weerstandscapaciteit. Dat betekent dat Gemeente Druten over ruim voldoende reserves beschikt om met 90% zekerheid de risico's af te dekken.

In hiernavolgend overzicht zijn de ratio's van het weerstandsvermogen van de afgelopen jaren opgenomen. Het weerstandsvermogen is voldoende op peil.

Rapportagemoment	Verslag 2015	Verslag 2016	Verslag 2017	Begroting 2019
Ratio	3,15	2,75	2,80	3,70

Tabel 5 Verloop ratio weerstandsvermogen

Al enige jaren is ons weerstandsvermogen uitstekend. Omdat de reserves toenemen, stijgt het weerstandsvermogen ten opzichte van de stand bij de jaarrekening 2017.

Er zijn twee mogelijkheden om het weerstandsvermogen te beïnvloeden, namelijk door maatregelen te nemen voor de risico's of door de reserves te vergroten (sparen). De gemeente Druten heeft maatregelen genomen om risico's van met name het grondbedrijf te beperken of zelfs weg te nemen.

2.2.8 Financiële kengetallen

Bij ministeriële regeling is een aantal kengetallen vastgesteld. Doel van het vermelden van deze kengetallen is om te bekijken hoe we het als gemeente Druten financieel doen. De kengetallen geven de mogelijkheid om het financiële beleid te beoordelen en indien nodig aan te passen.

Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles en moet altijd samen met andere kengetallen worden beoordeeld. Als de kengetallen gezamenlijk een verontrustend beeld geven, betekent dit dat de financiële positie van de gemeente onder druk staat. Dan moeten we de situatie te verbeteren. Bijvoorbeeld door te sparen of door minder grote investeringen te doen.

De hiernavolgende tabel geeft inzicht in de financiële positie afgeleid uit het jaarverslag 2017, de begroting 2018 en de meerjarenbegroting 2019.

Begroting jaar 2019 Kengetallen (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Netto schuldquote	94	136	118	108	102	96
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	72	111	93	85	80	75
Solvabiliteitsratio	27	15	19	21	22	23
Structurele exploitatieruimte	4,39	2,26	2,83	3,75	3,78	3,92
Grondexploitatie	14	17	10	4	5	6
Belastingcapaciteit	93	95	95	95	95	95

Tabel 6 Financiële kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft of juist voorzichtig moet zijn met investeren. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn, waardoor er minder geld over blijft voor onverwachte uitgaven.

Dit kengetal is het totaal van onze schulden (aangegane leningen en crediteuren) gedeeld door de inkomsten (totale baten).

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Netto schuldquote	94	136	118	108	102	96

Tabel 7 Verloop netto schuldquote

Volgens de provincie Gelderland is een netto schuldquote lager dan 90% voldoende. Zoals het er nu naar uitziet ontwikkelt de netto schuldquote zich van matig (norm: 90% - 130%) naar voldoende. Dat betekent dat er steeds meer ruimte gaat komen voor investeringen, maar dat we voorlopig gematigd moeten investeren.

Netto schuldquote (zonder alle door de gemeente verstrekte leningen)

Een hoge netto schuldquote hoeft niet altijd een probleem te zijn. Een oorzaak van een hoge netto schuldquote kan zijn dat veel van de geleende gelden worden doorgeleend. De rente en aflossingen worden dan voldaan door degenen aan wie deze leningen zijn verstrekt. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote ook zonder de door de gemeente verstrekte leningen berekend. Daarmee ontstaat inzicht in het deel van de leningen waarvan de rentelasten en aflossingen drukken op de eigen organisatie.

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	72	111	93	85	80	75

Tabel 8 Verloop netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

De verstrekte leningen hebben een aanzienlijke invloed op de netto schuldquote. Dit kengetal laat zien dat er vanaf 2020 ruimte is voor investeringen (norm: < 90%). Dat komt omdat er diverse verstrekte hypothecaire personeelsleningen zijn afgelost.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan welk deel van onze bezittingen is betaald met spaargeld. In vaktermen is dat het eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen. Een hoog aandeel van het eigen vermogen geeft aan dat de gemeente financieel gezond en flexibel is. Dat betekent dat we onze schulden kunnen afbetalen.

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Solvabiliteit	27	15	19	21	22	23

Tabel 9 Verloop solvabiliteit

Volgens de provincie Gelderland is onze solvabiliteit matig (tussen 20% en 50%). Een redelijk gedeelte van onze bezittingen is betaald met eigen geld. Maar het grootste gedeelte van onze bezittingen is betaald met geleend geld. Volgens de provincie Gelderland is bij 50% of meer eigen vermogen de solvabiliteit voldoende.

Volgens de meerjarenbegroting is er een stijgende lijn de komende jaren. Dat komt voornamelijk door een stijgend eigen vermogen.

Het grote verschil tussen de stand bij het verslag 2017 en de daarop volgende begrotingen is te verklaren door de vermelding van investeringen met maatschappelijk nut op de balans (materiële vaste activa). Voorheen werden deze investeringen niet geactiveerd en op de balans vermeld. Met ingang van 2017 is dit door een wijziging in het BBV voor gemeenten verplicht.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan of er financieel nog ruimte is voor nieuw beleid. Zolang op lange termijn de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven blijft er ruimte over, de zogenaamde structurele exploitatieruimte.

Het BBV schrijft voor dat de incidentele baten op de totale baten in mindering worden gebracht. Daarnaast wordt een storting in de reserve gezien als een last en een onttrekking aan de reserve als een bate.

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Structurele exploitatieruimte	4,39	2,26	2,83	3,75	3,78	3,92

Tabel 10 Verloop structurele exploitatieruimte

Volgens de begroting 2019 en verder is de gemeente Druuten voldoende (norm provincie Gelderland > 0%) in staat om voor langere tijd financiële tegenvallers op te vangen. Dit kengetal laat een positieve vooruitblik zien. Er is nog financiële ruimte voor nieuw beleid. Daarmee moeten we voorzichtig omgaan, omdat onze solvabiliteit nog aan de lage kant is.

Grondexploitatie

Als een gemeente veel geld heeft geïnvesteerd in de aankoop van gronden, kan dat risico's opleveren. Alle kosten van de grond moeten worden terugverdiend bij de verkoop. Hoe langer het duurt voor de gronden worden verkocht, hoe hoger de kosten zijn. Dat geld kan niet ergens anders aan worden uitgegeven.

Een hoge grondexploitatie betekent een grote boekwaarde. Hierbij kan de gemeente het risico lopen dat deze boekwaarde, bij verkoop van de gronden niet volledig wordt gerealiseerd. Aan de andere kant kan een hoge grondexploitatie betekenen dat bij verkoop de opbrengsten (incidentele baten) gebruikt kunnen worden om de schuldenlast af te bouwen. Dat heeft een positieve uitwerking op de solvabiliteit.

Het kengetal geeft aan welk gedeelte van onze totale inkomsten is vastgezet in grondexploitatie.

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Grondexploitatie	14	17	10	4	5	6

Tabel 11 Verloop grondexploitatie

Ons aandeel in grondexploitatie neemt af. Er blijft daardoor meer geld over voor nieuw beleid en het opvangen van risico's. Dat is een positieve ontwikkeling. Het zegt natuurlijk niets over het verloop van de verkoop van de gronden (of de vraag naar grond). Ook het onderscheid tussen woningbouw of bedrijventerrein wordt niet gemaakt.

De komende jaren is voorzien dat het aandeel van de grondexploitatie weinig risico's oplevert voor de financiële positie van onze gemeente (norm provincie Gelderland < 20%).

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

Een gemeente heeft de ruimte om belastingen te verhogen. Deze belastingen zijn voor onze inwoners woonlasten. Het gaat om de OZB (onroerende zaakbelasting), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Daarbij is de OZB voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. Het kengetal geeft aan hoeveel procent van het landelijke gemiddelde de woonlasten van de gemeente Druten zijn.

Kengetal (in %)	Verslag 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
Belastingcapaciteit	93	95	95	95	95	95

Tabel 12 Verloop belastingcapaciteit

De gemeente Druten scoort minder dan 100%. Dat betekent dat onze inwoners minder belasting betalen dan het landelijk gemiddelde. We hebben dus nog een mogelijkheid om de belastingen te verhogen en daarmee onze inkomsten te verhogen.

Kengetallen provincie Gelderland

De provincie Gelderland maakt jaarlijks in het voorjaar een inschatting van de financiële positie van de (op dit moment 53) Gelderse gemeenten. Daartoe onderscheidt de provincie Gelderland diverse groepen gemeenten, ingedeeld naar aantallen inwoners of woonruimten. De gemeente Druten bevindt zich met 8 andere gemeenten in de groep van 10.000 – 20.000 inwoners.

De provincie Gelderland hanteert eigen regels voor de beoordeling van de budgettaire positie en de algemene reserves. Het structurele saldo van de begroting per inwoner (begrotingsoverschot of –tekort) bedraagt voor de begroting 2018 € 43 per inwoner, terwijl dat in de provincie Gelderland gemiddeld € 12 is. Daarmee bevindt de gemeente Druten zich op de 5^e positie in de provincie Gelderland (begroting 2017: 4^e positie).

De belastingdruk wordt door de provincie berekend op basis van de tarieven van de drie belangrijkste heffingen, namelijk de ozb, rioolrechten en reinigingsheffingen. De belastingdruk 2018 bedraagt in de Gelderse gemeenten – volgens de spelregels van de provincie – per inwoner gemiddeld € 411. In Druten is dat € 332 en daarmee behoort de gemeente Druten tot de acht goedkoopste gemeentes in Gelderland.

Om een juiste beoordeling van de kengetallen te kunnen geven, moet de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie worden bekeken. Het doel van deze kengetallen is niet om de individuele kengetallen te koppelen aan normeringswaarden. Het is aan de gemeenteraad zelf om een oordeel te vormen over de kengetallen. Wel zijn er in overleg met het Ministerie van BZK en andere provincies signaleringswaarden opgesteld. Deze

signaleringswaarden kunnen worden gebruikt om te bepalen of de waarde van de kengetallen duiden op een zwakke/sterke financiële positie. Daarbij kan categorie A als minst en categorie C als meest risicovol worden bestempeld.

In onderstaand overzicht zijn de kengetallen en signaleringswaarden in categorieën inzichtelijk gemaakt.

Begroting jaar 2019 Kengetallen	Begr. 2019	Categorie A Minst risicovol	Categorie B Neutraal	Categorie C Meest risicovol
Netto schuldquote	118%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd	93%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	19%	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	2,83%	>0%	0%	<0%
Grondexploitatie	10%	<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit	95%	<95%	95-105%	>105%

Tabel 13 Beoordeling kengetallen

Zoals de tabel laat zien, is op basis van de kengetallen het financieel beleid van de gemeente Druten weinig risicovol.

Met uitzondering van de solvabiliteit zijn alle financiële kengetallen redelijk tot goed op niveau. Volgens de jaarrekening 2017 is het eigen vermogen in werkelijkheid beter op peil (27%). Hoewel de solvabiliteit voor verbetering in aanmerking komt, heeft de gemeente Druten de mogelijkheid om door belastingverhoging meer inkomsten te genereren (belastingcapaciteit). Daarnaast kan de netto schuldquote (en ook de solvabiliteit) verbeteren door minder langlopende leningen aan te trekken of af te lossen.

Conclusie kengetallen

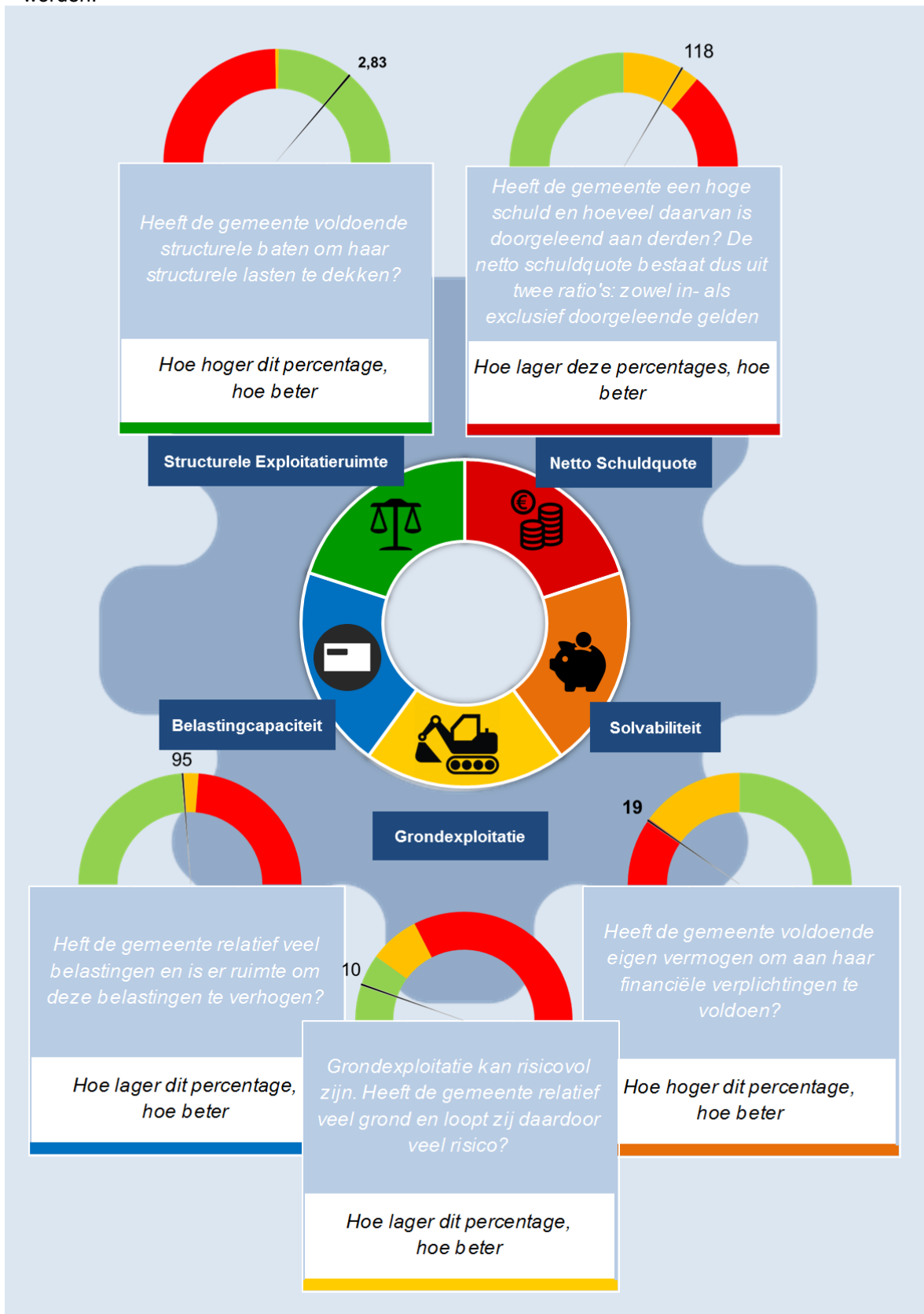
Pas als meerdere kengetallen in de meest risicovolle categorie vallen, kan dit wijzen op een zwakke financiële positie. Dat is voor de gemeente Druten zeker niet het geval. De financiële positie levert weinig risico's op.

Het eigen vermogen van de gemeente Druten is volgens de norm onvoldoende om financieel flexibel te kunnen zijn. De bezittingen worden voornamelijk gefinancierd met geleend geld en volgens de norm voor de netto schuldquote is er weinig ruimte om te investeren door middel van het aantrekken van leningen. Als in de toekomst de door de gemeente Druten verstrekte leningen worden afgelost, ontstaat meer ruimte; deze leningen hebben namelijk aanzienlijke invloed op de nette schuldquote. We zien de netto schuldquote verbeteren ten opzichte van voorgaande jaren.

Een positieve ontwikkeling is dat het aandeel van de gemeente in de grondexploitatie afneemt. Dat betekent minder (financiële) risico's waarmee we rekening moeten houden. Daarnaast geeft ons weerstandsvermogen aan dat we uitstekend in staat zijn om toekomstige risico's af te dekken. Dat blijkt ook uit de meerjarenbegroting van de structurele exploitatieruimte.

Met de belastinginkomsten blijft de gemeente Druten onder het landelijk gemiddelde. Dat betekent dat in samenhang met de onbenutte belastingcapaciteit, zoals benoemd bij de beschikbare weerstandscapaciteit, er nog ruimte is voor het genereren van inkomsten.

In het onderstaande overzicht is kort weergegeven hoe de kengetallen geïnterpreteerd kunnen worden.

2.2.9 Geprognosticeerde balans

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. De begroting bevat hiermee ook voldoende informatie om de ontwikkeling van de kengetallen voor drie jaren volgend op de begroting te berekenen.

Hierna volgend is de geprognosticeerde balans weergegeven voor de begroting 2019–2022.

Balans per 31 december (x € 1.000)

ACTIVA	Ultimo 2017 Rekening	Ultimo 2018 Begroting	Ultimo 2019 Begroting	Ultimo 2020 Begroting	Ultimo 2021 Begroting	Ultimo 2022 Begroting
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	167	154	141	128	116	103
* Bijdragen aan activa in eigendom van derden	167	154	141	128	116	103
Materiële vaste activa	44.787	53.391	52.000	51.042	49.552	47.898
* Investerings met een economisch nut						
- gronden uitgegeven in erfpacht	34	34	34	34	34	34
- overige investeringen met een economisch nut	25.965	29.517	27.040	25.696	24.625	23.293
- invest. met een ec.nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	18.445	20.890	21.054	21.678	21.495	21.412
* Investerings openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	343	2.950	3.872	3.635	3.397	3.160
Financiële vaste activa	10.024	11.306	11.604	11.283	10.939	10.627
* Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	1.368	1.368	1.368	1.368	1.368	1.368
- overige verbonden partijen						
* Leningen aan:						
- overige verbonden partijen	1	1	1	1	1	1
* Overige langlopende leningen u/g	8.629	9.911	10.209	9.888	9.544	9.232
* Ov. uitzettingen met rentetypische looptijd > één jaar of langer	26	26	26	26	26	26
Totaal vaste activa	54.978	64.851	63.745	62.453	60.607	58.628
Vlootende activa						
Voorraden	5.560	6.587	3.966	1.500	2.000	2.500
* Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	5.560	6.587	3.966	1.500	2.000	2.500
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < één jaar	6.959	5.533	5.330	4.830	4.330	3.830
* Vorderingen op openbare lichamen	2.103	1.619	1.762	1.762	1.762	1.762
* Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < één jaar	2.990	2.665	2.089	1.589	1.089	589
* Overige vorderingen	1.866	1.249	1.479	1.479	1.479	1.479
Liquide middelen	690	408	501	501	501	501
* Kassaldi	2	2	2	2	2	2
* Bank- en giroaldi	307	270	273	273	273	273
* Rekening-courant SVn	382	137	225	225	225	225
Overlopende activa	2.977	2.434	2.934	2.934	2.934	2.934
Totaal vlootende activa	16.187	14.962	12.731	9.765	9.765	9.765
TOTAAL GENERAAL	71.165	79.814	76.476	72.219	70.372	68.393

Balans per 31 december (x € 1.000)

PASSIVA	Ultimo 2017 Rekening	Ultimo 2018 Begroting	Ultimo 2019 Begroting	Ultimo 2020 Begroting	Ultimo 2021 Begroting	Ultimo 2022 Begroting
Vaste passiva						
Eigen vermogen	19.119	12.251	14.500	14.867	15.255	15.895
* Algemene reserve	4.397	3.457	8.364	8.491	8.815	9.337
* Bestemmingsreserves						
- Voor equalisatie van tarieven	690	428	430	291	258	268
- Overige bestemmingsreserves	10.764	7.384	4.912	4.693	4.472	4.247
* Nog te bestemmen resultaat	3.268	982	795	1.392	1.710	2.043
Voorzieningen	3.523	4.959	4.383	3.166	3.138	3.064
Voorziening t.b.v. verplichtingen en verliezen	2.593	4.188	3.807	2.604	2.553	2.503
Voorziening t.b.v. equalisatie van kosten	930	771	576	563	584	561
Vaste schulden met een rentetypische looptijd>één jaar of langer	40.470	57.362	51.191	47.782	45.577	43.032
* Onderhandse leningen van:						
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	40.376	33.014	33.984	27.217	21.451	16.265
* Waarborgsommen	94	99	96	96	96	96
* Financieringstekort		24.249	17.111	20.469	24.030	26.671
Totaal vaste passiva	63.112	74.572	70.074	65.816	63.969	61.991
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd<één jaar	5.199	4.052	4.590	4.590	4.590	4.590
* Bank- en giroaldi		0				
* Overige schulden	5.199	4.052	4.590	4.590	4.590	4.590
Overlopende passiva	2.853	1.189	1.812	1.812	1.812	1.812
Totaal vlottende passiva	8.052	5.241	6.403	6.403	6.403	6.403
TOTAAL GENEERAAL	71.165	79.814	76.476	72.219	70.372	68.393

